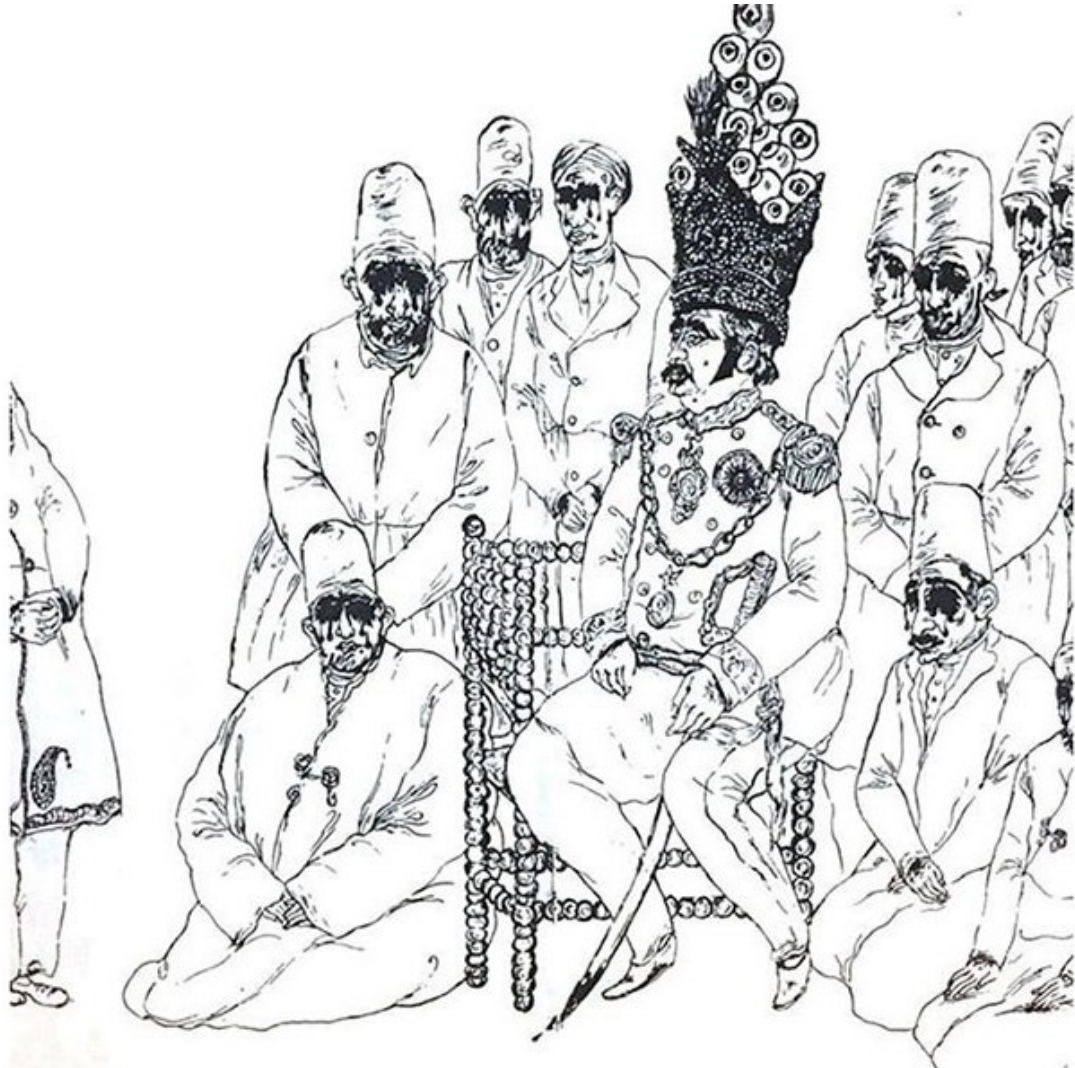

اردشیر محمص و طنز نگاری نو

4 خرداد 1401

بخشی از یادداشت فاطمه بقراطی درباره اردشیر محمص را به بهانه نمایشگاهی از آثار این هنرمند در گالری آرتیبیشن، می‌خوانیم.

اردشیر محمص، کارتون‌نویس مبتدی و خودآموخته مطبوعات دهه ۱۳۳۰، در فاصله چند سال به مرتبه هنرمندی ممتاز و پرتوان رسید. در روند این شکفتن، اگر از استعداد هنری، حساسیت‌های ذهنی و پرکاری شگفت‌آور او بگذریم. عوامل، شرایط و آموزه‌های گوناگونی بر او تأثیر گذاشتند و به نگاه و بیان او شکل و جهت دادند. کار مطبوعاتی سبب شد که از ابتدای کار با نخبگان آن زمان مرتبط شود. ارتباط با فضای فکری و فرهنگی پیرامونش و طبعاً آگاهی از گفتمان‌های زمانه خودش در ایران و جهان در پختگی ذهنی و غنای مضمونی او تأثیر عمیق گذاشتند. نگاه محمص ترکیب غریبی از واقع‌نگری و تخیل تصویری در قالب طنز بود.

او از میان واقعیت‌های بی‌شماری که پیرامون خود می‌دید. به انسان‌ها، به کردار و روابطشان، به عوامل و سازوکار فاسدی که روابط ناسالم میان انسان‌ها را شکل می‌دهند، حساس‌تر بود. مضمون مورد علاقه او افشای تناقضی بود که در رفتار، شخصیت و ظاهر و باطن دوگانه انسان‌ها می‌دید. یا عریان کردن واقعیاتی که از دید او زشت و نانسانی بودند. قالب کار اردشیر محمص طنز بود. طنز تصویری برای بیان درونمایه‌های کنایی و سخره‌آمیز او، به اغراق و دستکاری در شکل واقعی نیاز داشت، بنابراین ضرورت تجربه‌گری در شیوه‌های بیان، توجه محمص را به منابع تصویری گوناگونی جلب کرد.

اردشیر محمص، هنرمندی اصیل بود و بیانی توانا داشت. نگاه واقعگرا، تخیل تصویری و تمهید طنز و شوخ طبعی در هنر او در هم تنیده بودند. او به معنای واقعی هنرمندی پیشرو بود، هم برای نگاه دقیق و منتقدش به خصلت‌های انسانی و مناسبات فاسد اجتماعی و هم برای شهامت و نومایگی‌اش در بیان این محتوا. اهمیت دیگر او مرتبط با تأثیر ماندگاری است که هم در زمان خودش و هم بعدها که در ایران نبود، بر شأن و موقعیت طنزننگاری معاصر ایران گذاشت.